

- Priopćenje za medije -

Slavonski Brod, 27.10. 2011.

Kongres pilanara: Zajedničkim projektima u Regiji do EU sredstava za preradu drva

U Slavonskom Brodu je jučer, 26. listopada, obilaskom lokalnih pilana završen **2. Kongres pilanara jugoistočne Europe**, na kojem je 270 sudionika iz Bosne i Hercegovine, Srbije, Slovenije, Crne Gore i Hrvatske, te gosti iz Finske, Austrije, Njemačke, Francuske, Mađarske i Italije, pokušalo pronaći odgovore na niz otvorenih pitanja koja prijete zatvaranjem polovine pilana u narednih pet godina.

Lokalne pilane na zapadnom Balkanu, odnosno u zemljama bivše države, i dalje osjećaju velike teškoće u plasmanu građe na svjetsko tržište, gdje su, zbog još uvijek snažnog utjecaja krize, njihovi komercijalni poslovi dovedeni u pitanje, a mnogi sudionici kongresa rješenje vide u dolasku stranog kapitala koji već pokazuje veliko zanimanje za primarnu preradu drva. Iznesene ocjene govore o tome kako u Regiji upravo strani ulagači prednjače u investicijama u moderne tehnologije koje jamče globalnu konkurentnost i opstanak dijela lokalnih pilana, a treba istaknuti da stranci ulaganjem u pilane stječu i različite oblike prava na sirovinu.

Odnosi sa šumarstvom su za mnoge pilane presudni, a u svim zemljama regije osim Slovenije, osjeća se nestašica sirovine i prekapacitiranost proizvodnih linija koje često nemaju dovoljno trupaca za optimalan rad svojih tehnoloških postrojenja. Posljedice nerestrukturiranja šumarskih poduzeća u državnom vlasništvu, koja su glavni dobavljači sirovine, često utječu na konkurentnost pilana, ali istaknuti su i vrlo pozitivni primjeri korištenja FSC certifikata bez kojih je nemoguće plasirati proizvode na svjetsko tržište. Hrvatska je još pred deset godina certificirala svoje državne šume, dok ostale zemlje regije upravo to čine. Primjerice, Velika Britanija je ograničila uvoz piljene građe samo na proizvode s FSC oznakama, ali sve su češći slučajevi zlouporaba carinske dokumentacije i pogrešnog deklariranja drvnih proizvoda prilikom izvoza drva iz zemalja Regije.

Primarna prerada, tj. pilanarstvo postaje sve nepopularnija djelatnost, posao drugog reda, jer se državnim strategijama deklarativno favorizira proizvodnja složenih finalnih proizvoda od drva, a marginalizacija se osim kod dodjele državnih potpora provodi i kroz obrazovni sustav budući da se već godinama bilježi slabiji interes djece za strukovna zanimanja vezana uz primarnu preradu drva.

Kongres je dao i iscrpan pregled najnovijih trendova u pilanarskoj industriji; analizirana je dostupnost i kvaliteta sirovine te su predstavljeni tehničko-tehnološki noviteti, neki na razini svjetskih inovacija poput novog rješenja učvršćivanja pila magnetskim jastucima njemačkog proizvođača EWD te visoko učinkovite i produktivne linije s povoljnim cijenama prilagođenim tržištu tvrtke WEINIG koja je bila glavni partner kongresa. WEINIG je vrlo rezolutno predložio izmjenu postojećeg proizvodnog i komercijalnog modela zahvaljujući kojem neprerađena sirovina većinom odlazi u inozemstvo, pa predlaže preradu sve sirovine na licu mjesta, u zemljama Regije, čime bi se dodala nova vrijednost kvalitetnoj sirovini. U vezi s time sudionici kongresa apeliraju na vlade zemalja u Regiji da slijede netom usvojene politike EU kojima se ponovno favorizira industrijalizacija, sukladno čemu će EU odobravati velike potpore za zamjenu tehnologija u onim industrijama koje imaju sirovinski i razvojni potencijal primjeren okruženju 21. stoljeća i principima održivog gospodarstva te da se osiguraju odgovarajuće potpore za istu namjenu.

Predstavnici slovenskog drvnog klastera i austrijskog udruženja ProHolz iznijeli su prijedlog za veće uključivanje u europske razvojne projekte budući da su sudionici kongresa u svojim prezentacijama,

panelima i diskusijama otvorili niz razvojnih tema i pitanja, kompatibilnih s postojećim programima prekogranične suradnje, regionalnog razvoja, korištenja drvne biomase i unaprjeđivanja prerade drva u EU. Institut za preradu drva iz njemačkog Rosenheima, suorganizator kongresa, predlaže pokretanje regionalnog obrazovnog projekta kroz koji bi se jačala postojeća kadrovska struktura te pripremali novi kadrovi koji će biti u stanju dati odgovore na izazove prerade drva u 21. stoljeću koje karakterizira bespoštedna tržišna utakmica u kojoj konkurencija iz azijskih zemalja pretendira istisnuti većinu europskih prerađivača drva s tradicionalnih tržišta.

Organizatori kongresa, Drvni klaster i časopis Drvo & Namještaj smatraju da dobra perspektiva za pilanarstvo bazirano na uspješnom šumarstvu u zemljama Regije još uvijek postoji, unatoč svim spomenutim ograničenjima. Kongres su podržali Županija Brodsko-posavska, Grad Slavonski Brod i Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva kao i mnogobrojni institucionalni partneri iz zemalja regije.

3. Kongres pilanara JIE održat će se 24.10.2012. također u Slavanskom Brodu.

Naglasci iz rasprava na 2. Kongresu pilanara jugoistočne Europe:

- *440.000 m³ pilanskih trupaca je izvezeno iz Hrvatske u 2009. godini, a iz Slovenije iste godine 506.000 m³, dok je iz svih zemalja regije izvoz trupaca iznosio 1,25 mil. m³, odnosno 8,6% ukupne proizvodnje*
- *33% trupaca u izvozu iz Hrvatske odgovara kvaliteti i sukladnosti prateće dokumentacije, a ostalo se pogrešno prijavljuje u izvoznoj dokumentaciji pa su zloupotrebe vrlo česte*
- *68% piljene građe također ne odgovara deklariranim parametrima u izvozu*
- *-2,5% je pad primarne proizvodnje drva u Hrvatskoj u prošloj godini, a Njemačka je istu povećala za 7%. Očekuje se da će izvoz piljene građe tvrdog drva iz Hrvatske u 2012. pasti za -10,2%, dok će se 2011. završiti s padom od -7%, predviđaju analitičari. Istovremeno, Francuska će 2012. završiti s rastom izvoza piljene građe od +12%*
- *+37% je rast uvoza hrastove piljene građe u Kinu u 2010. godini, u odnosu na godinu ranije, a zemlje Regije ne uspijevaju direktno izvoziti, nego se lokalni hrast plasira većinom preko talijanskih re-exportera*
- *2,9 mil. USD je slovenski izvoz bukve u Japan tijekom 2010. godine, a slijede Njemačka s 2,3 i Hrvatska s 1,75 mil. USD. Njemačka je u istoj godini povećala ukupni izvoz tvrde piljene građe za +27%*
- *87% proizvodnje u zemljama Regije se plasira izvan tog područja, a samo 23% proizvoda je predmet međusobne trgovine*
- *90% svih troškova u pilanama otpada na radnu snagu i sirovinu, a 1% troškova pilana otpada na održavanje i brušenje pila i alata*
- *2.300 pilana radi u jugoistočnoj Europi, 70% ih prerađuju listače bukve, hrasta i jasena, a manjim dijelom jelu, smreku i bor*
- *130.000 radnika zapošljava primarna prerada zajedno sa šumarstvom u ovom dijelu Europe*
- *14 mil. m³ iznose instalirani pilanski kapaciteti, a dostupno je tek oko 7 mil. m³ pilanskih trupaca*
- *1/3 bukovog drva u Europi proizvede se u zemljama zapadnog Balkana, gdje se proizvodi 24% sve europske piljene građe bukve, a u jugoistočnoj Europi se nalazi 11% svih šumskih zaliha Europe.*

Zaključci i preporuke:

Kriza može i mora biti prilika za nova poboljšanja, kriza još uvijek traje i ona je izazov koji pred pilane postavlja imperativ opstanka i prilagodbe svjetskim standardima i trendovima u ovoj industrijskoj grani. Sudionici kongresa apeliraju na sve nadležne institucije u zemljama Regije da pruže aktivnu podršku svojim drvopredavačima kako bi isti učvrstili postojeće tržišne pozicije u zemlji i inozemstvu, osigurali nužan tehnološki napredak i unaprijedili proizvodni program. Taj scenarij postaje jedini izlaz iz bremenite situacije koju karakterizira stagnacija i pad većine važnih pokazatelja poslovanja. Proces restrukturiranja i tržišnog repozicioniranja nije moguće izbjeći, uz usvajanje dodatnih alternativa u obliku jačanja stranih ulaganja ili većeg regionalnog povezivanja, posebice kroz pokretanje i kreiranje zajedničkih projekata primjerenih EU programima. Statistički podaci nisu ohrabrujući, a većina sektorskih analitičara predviđa još lošije scenarije u narednim godinama. Kako bi se ti trendovi spriječili i preokrenuli, sudionici 2. Kongresa pilanara daju sljedeće preporuke:

1. *Pristupiti hitnom organizacijskom, kadrovskom i tehnološkom restrukturiranju u pilanama Regije;*
2. *Osigurati primjerene sektorske potpore za transfer najmodernijih tehnologija bez kojih nije moguće postići međunarodnu konkurentnost;*
3. *Spriječiti rad na crno i sve češće pojave lažnog deklariranja drva i drvnih proizvoda u izvoznim poslovima kojima tvrtke u teškoćama pokušavaju ublažiti utjecaj krize;*
4. *Unaprijediti odnose pilana i šumarskih tvrtki u državnom vlasništvu u cilju bolje koordinacije, usuglašavanja politike cijena i dinamika isporuka te mobilizirati više sirovine iz privatnih šuma budući da je trenutno mobilizirana količina simbolična (izuzev Slovenije);*
5. *Obrazovanju kadrova posvetiti posebnu pažnju, kroz pokretanje ciklusa stručnog usavršavanja, tečajeva i seminara kojima će se jačati postojeći kadrovski potencijal i transferirati najbolje europske prakse i znanja upravljanja pilanama - kroz intenzivniju suradnju s visokoškolskim ustanovama potrebno je unaprjeđivati postojeće kurikulume i obrazovne programe, sukladno potrebama i prema mjeri gospodarstva;*
6. *Usvojiti europske norme za oblo drvo bez kojih nije moguća integracija u europski proizvodni i komercijalni prostor te uvesti statističko praćenje proizvodnje u zemljama regije prema EU metodama kao i potaknuti izradu podzakonskih akata kojima će se propisati minimalni tehnički uvjeti za rad pilana;*
7. *Pokrenuti inicijative za zajedničke regionalne projekte, tehnološkog, obrazovnog, inovacijskog, komercijalnog i statističkog karaktera, primjerene kandidiranju za projekte u okviru važećih EU programa;*
8. *Realizirati postojeće inicijative osnivanja regionalnih strukovnih asocijacija koje će se lakše integrirati u EU asocijacije, čime će se svim pilanama osigurati dostupnost aktualnih informacija o primarnoj preradi drva na razini EU;*
9. *Pojačati trgovinu i međusobnu razmjenu drvnih proizvoda budući da samo 23% pilanskih proizvoda završi u zemljama Regije, a glavina se izvozi na treća tržišta - u tom smislu potrebno je uvesti dodatna statistička praćenja i izraditi baze podataka pilana i drvnih proizvoda, a iste mogu poslužiti kao alat za jačanje međusobne razmjene i veću globalnu konkurentnost;*
10. *Pokrenuti regionalnu kampanju za promociju drva, kompatibilnu s aktualnim marketinškim kampanjama u pojedinim zemljama, uz korištenje europskih i posebice austrijskih iskustava primjerenih regionalnoj i tradicijskoj arhitekturi, što može biti direktan poticaj pilanama za veći plasman građe na lokalna tržišta.*

Izjave:

Douglas Clark - UNECE/FAO Forestry and Timber Section, Geneva

Zemlje Regije imaju dobru perspektivu za jačanje prerade drva, no nedovoljno ste marketinški prisutni na globalnom tržištu. Smatram da ima dosta prostora za jačanje pozicije vašeg drva svijetu jer vidim da je prerada drva važan element svih ekonomija ovih zemalja u Regiji. Dosta sam toga korisnog saznao na ovom kongresu.

Višnja Jurnjak - ProHolz Austrija

Veliki potencijal leži u povećanju gradnje drvom i ProHolz je spreman dosta pomoći u jačanju ponude drvnih proizvoda. Naravno, naša iskustva u kreiranju i vođenju kampanja želimo podijeliti s tvrtkama i institucijama u Regiji. Mi smo u Austriji uspjeli ugraditi u zakonske odredbe obvezu da se dio građevine obavezno izvodi iz drva, a česti su slučajevi da političari otvoreno lobiraju za veće korištenje drva.

Prof. dr. Branko Glavonjić, Šumarski fakultet Beograd

Preko 3,2 mil. hektara šuma u regiji je pod FSC certifikatom, a isti posjeduje i 268 lokalnih poduzeća. To su solidni pokazatelji na svjetskoj razini i možemo to koristiti kao dobar argument pri prodaji na važna tržišta poput Japana, gdje je piljena građa iz Regije već značajno zastupljena.

Murat Pašić - Šerif export-import d.o.o., Hrvatska

Imam više od 60 godina iskustva u preradi drva i mogu reći da nikad nije bilo teže na tržištu, nikad više problema, no to nam je poticaj da kao obiteljska tvrtka radimo još više. Upravo smo se vratili sa sajma u Vijetnamu gdje smo uspješno ugovorili prodaju hrvatske bukve.

Damir Felak, član uprave Hrvatskih šuma d.o.o., Hrvatska

Mi smo postigli maksimum zakonom dozvoljenog sječivog etata i ovih 5,3 mil. m³, koliko će biti posječeno do kraja ove godine, je količina koju mi možemo ponuditi tržištu pa nema mjesta za pritiske na Hrvatske šume u smislu većih količina. S hrvatskim pilanama korektno surađujemo.

Zdenko Laštro - predsjednik Grupacije prerade drva, BiH

Nama je u Bosni prošlogodišnji kongres pomogao tako što smo se nakon njegovog održavanja trgnuli i krovno organizirali te povezali sve subjekte koji su radili na pilanskoj preradi drva. Smatram da situacija u Bosni nije tako loša kao što se mnogima čini iako je dosta velikih drvoprerađivačkih tvrtki završilo u stečaju.

Bernard Likar - Slovenski drvni klaster

Naši pilanarski problemi u Sloveniji su veoma slični, ali s količinama sirovine nemamo većih problema, nego se ista sve više izvozi u Austriju i Italiju. Upravo pripremamo strategiju na šumi baziranih industrija kojom ćemo odrediti razvojne prioritete ovog sektora u Sloveniji, a partnerima u Regiji nudimo aktivnu suradnju u osmišljavanju i kandidiranju EU projekata.

Organizatori

Časopis Drvo & Namještaj
Drvni klaster Delnice

www.kongres-pilanara.com